WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 11 września 2008 r. *

W sprawie C-265/07

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale civile di Roma (Włochy) postanowieniem z dnia 21 maja 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 czerwca 2007 r., w postępowaniu:

Caffaro Srl

przeciwko

Azienda Unità Sanitaria Locale RM/C,

przy udziale:

Banca di Roma SpA,

* Język postępowania: włoski.

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann, prezes izby, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič i E. Levits (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 13 marca 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Caffaro Srl przez G. Barcellonę oraz R. Crincoliego, avvocati,

— w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez S. Fiorentinę, avvocato dello Stato,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez C. Zadrę oraz S. Schønberga, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/35/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. L 200, s. 35).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Caffaro Srl (zwaną dalej „Caffaro"), wierzycielem, a Azienda Unità Sanitaria Locale RM/C (zwaną dalej „Azienda"), włoskim organem administracji publicznej, który jest dłużnikiem egzekwowanym, w przedmiocie przymusowej egzekucji w drodze zajęcia wierzytelności tej ostatniej w stosunku do Banca di Roma SpA (zwanego dalej „Banca di Roma"), dłużnika zajętej wierzytelności.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Motyw 15 dyrektywy 2000/35 wyjaśnia:

„Niniejsza dyrektywa definiuje wprawdzie pojęcie »tytuł wykonawczy«, […] jednak nie reguluje różnych procedur przymusowej egzekucji tego tytułu, ani też warunków umorzenia czy też zawieszenia egzekucji takiego tytułu".

4 Arrtykuł 2 dyrektywy 2000/35 stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

5) »tytuł wykonawczy« oznacza decyzję, wyrok lub wezwanie do zapłaty wydane przez sąd lub inny właściwy organ, zgodnie z którym należy uiścić płatność natychmiast lub w ratach i za pomocą którego wierzyciel może dochodzić swoich roszczeń względem dłużnika w drodze postępowania egzekucyjnego; dotyczy to również decyzji, wyroków i wezwań do zapłaty, które tymczasowo można wyegzekwować i takie pozostaną, jeśli dłużnik wniesie apelację".

5 Motyw 23 tej dyrektywy stanowi:

„Artykuł 5 niniejszej dyrektywy wymaga, żeby procedura ściągania należności w przypadku wierzytelności niespornych została zakończona w krótkim okresie i w zgodzie z ustawodawstwem krajowym, nie wymaga natomiast, aby państwa członkowskie wprowadziły specjalną procedurę lub zmieniły obowiązującą procedurę w sposób szczególny".

6 Artykuł 5 tej dyrektywy przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zapewnią, aby tytuł wykonawczy niezależnie od sumy długu, mógł być uzyskany w ciągu 90 dni kalendarzowych od wniesienia pozwu lub wniosku przez wierzyciela do sądu lub innego właściwego organu, o ile nie można zakwestionować długu czy aspektów proceduralnych. Temu wymaganiu muszą sprostać Państwa Członkowskie w zgodzie z ich ustawodawstwem krajowym, przepisami wykonawczymi i administracyjnymi.

2. Krajowe ustawodawstwo, przepisy wykonawcze i administracyjne muszą zapewniać te same warunki wszystkim wierzycielom, którzy założyli swoje przedsiębiorstwa we Wspólnocie Europejskiej.

[…]

4. Artykuł ten nie narusza postanowień Konwencji brukselskiej dotyczącej jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych”.

Uregulowania krajowe

7 Artykuł 14 dekretu z mocą ustawy nr 669 z dnia 31 grudnia 1996 r., przekształconego w ustawę, ze zmianami, na mocy ustawy nr 30 z dnia 28 lutego 1997 r., w brzmieniu wynikającym z art. 147 ustawy nr 388 z dnia 23 grudnia 2000 r. (supplemento ordinario alla GURI nr 302 z dnia 29 grudnia 2000 r., zwanego dalej „dekretem nr 669/1996") stanowi:

„Organy administracji państwowej i podmioty publiczne o charakterze niegospodarczym kończą procedurę wykonania nadających się do egzekucji orzeczeń sądowych i arbitrażowych obejmujących obowiązek zapłaty kwoty pieniężnej w terminie 120 dni od doręczenia tytułu wykonawczego. Przed upływem tego terminu wierzyciel nie może wszcząć egzekucji przymusowej ani doręczyć wezwania do zapłaty".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

8 Caffaro, posiadająca tytuł wykonawczy wydany zgodnie z przepisami włoskimi transponującymi dyrektywę 2000/35 do prawa krajowego, wszczęła postępowanie egzekucyjne przeciwko Azienda.

9 Egzekucja prowadzona była w drodze zajęcia wierzytelności Azienda w stosunku do osoby trzeciej, Banca di Roma, na podstawie doręczonego im wniosku o wszczęcie egzekucji i wezwania do stawiennictwa przez sądem krajowym.

10 Banca di Roma stawił się przed sądem krajowym na rozprawie w dniu 13 czerwca 2006 r. i przyznał fakt istnienia na jego rachunkach kwot należących do Azienda oraz oświadczył, że wykonał orzeczenie o ich zajęciu.

11 Na tej samej rozprawie sąd krajowy podniósł, że przymusowa egzekucja została wszczęta przed upływem terminu 120 dni od doręczenia tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 14 dekretu nr 669/1996.

12 Uznając, że art. 14 dekretu nr 669/1996 nie jest zgodny z dyrektywą 2000/35, Caffaro wniosła o niestosowanie tego przepisu albo ewentualnie o wydanie postanowienia w sprawie zwrócenia się o wykładnię do Trybunału, w celu umożliwienia mu orzeczenia co do zgodności tego przepisu krajowego z ww. dyrektywą.

13 W tych okolicznościach Tribunale civile di Roma postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym, którego treść można przedstawić w sposób następujący:

„Czy dyrektywę 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona stosowaniu art. 14 dekretu nr 669/96, na mocy którego wierzyciel posiadający tytuł wykonawczy obejmujący niesporną wierzytelność wobec organu administracji publicznej o zapłatę wynagrodzenia z tytułu transakcji handlowej nie może wszcząć egzekucji przymusowej przeciwko temu organowi administracji przed upływem terminu 120 dni od doręczenia owemu organowi tytułu wykonawczego?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

14 Na wstępie należy stwierdzić, że wykładnia dyrektywy 2000/35 powinna być dokonywana z uwzględnieniem jej celu oraz systemu, który ustanawia (zob. podobnie wyrok z dnia 23 marca 2006 r. w sprawie C-465/04 Honyvem Informazioni Commerciali, Zb.Orz. s. I-2879, pkt 17).

15 W tym zakresie nie ulega wątpliwości, że celem dyrektywy 2000/35 jest jedynie harmonizacja, w możliwie największym stopniu, niektórych zasad i sposobów dokonywania płatności w państwach członkowskich, w celu zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych.

16 Jak to już bowiem Trybunał wyjaśnił, dyrektywa ta reguluje tylko niektóre szczególne zasady dotyczące tego rodzaju opóźnień, to znaczy dotyczące odsetek za opóźnienie w płatności (art. 3), zastrzeżenia własności (art. 4) oraz procedury odzyskiwania należności w przypadku wierzytelności niespornych (art. 5) (zob. wyroki: z dnia 26 października 2006 r. w sprawie C-302/05 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. s. I-10597, pkt 23i wyrok z dnia 3 kwietnia 2008 r. w sprawie C-306/06 01051 Telecom, Zb.Orz. s. I-1923, pkt 21).

17 Ponadto dyrektywa ta w wielu punktach odsyła do stosowania przepisów krajowych. Jak wynika z jej motywu 15, jest tak między innymi w przypadku różnych postępowań egzekucyjnych na podstawie tytułu wykonawczego oraz warunków, na jakich egzekucja na podstawie takiego tytułu może zostać umorzona lub zawieszona (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 24).

18 W szczególności w ramach systemu wprowadzonego dyrektywą 2000/35 jej art. 5 ogranicza się do wymagania od państw członkowskich zapewnienia, aby tytuł wykonawczy zdefiniowany w art. 2 pkt 5 tej dyrektywy mógł być uzyskany w ciągu 90 dni

kalendarzowych od wniesienia przez wierzyciela pozwu lub wniosku do sądu lub innego właściwego organu, o ile nie można zakwestionować długu czy aspektów proceduralnych. Wynika z tego, że w odniesieniu do postępowań w sprawie odzyskiwania wierzytelności niespornych dyrektywa ta harmonizuje jedynie termin uzyskania tytułu wykonawczego, nie regulując postępowania egzekucyjnego, które pozostaje objęte zakresem prawa krajowego państw członkowskich.

19 Tymczasem należy stwierdzić, że przepis krajowy, taki jak rozważany w sprawie przed sądem krajowym, w żaden sposób nie wpływa na termin uzyskania tytułu wykonawczego. Przeciwnie, przepis taki zakłada właśnie, że wierzyciel ma już tytuł wykonawczy.

20 Wniosku tego nie jest w stanie podważyć argumentacja Komisji Wspólnot Europejskich, zgodnie z którą skoro art. 14 dekretu nr 669/1996 przewiduje zawieszenie przymusowej egzekucji na okres 120 dni, to dotyczy on etapu postępowania w sprawie odzyskania wierzytelności poprzedzającego postępowanie egzekucyjne, wskutek czego objęty jest on zakresem zastosowania dyrektywy 2000/35.

21 Bowiem nawet jeśli przyjąć — jak to twierdzi Komisja — że skutkiem przywołanego art. 14 jest przesunięcie początku postępowania egzekucyjnego, to okoliczność ta nie wpływa w żaden sposób na termin uzyskania tytułu wykonawczego. Tymczasem jak wynika z pkt 18 niniejszego wyroku termin ten stanowi jedyny aspekt postępowania w sprawie odzyskiwania wierzytelności niespornych, który podlega harmonizacji na mocy art. 5 tej dyrektywy.

22 Ponadto choć z powyższego wynika, iż tytuł wykonawczy może na podstawie art. 14 dekretu nr 669/1996 zostać czasowo pozbawiony skutku wykonalności, nie oznacza

to jednocześnie, jak twierdzi Komisja, że podważona zostaje skuteczna ochrona wierzyciela z naruszeniem dyrektywy 2000/35.

23 W istocie, jak podniósł to rzecznik generalny w pkt 38 opinii, oprócz tego, że mogą toczyć się postępowania niezbędne w celu wyegzekwowania płatności, to również, jak potwierdził rząd włoski na rozprawie, w żaden sposób nie są zawieszone działania Azienda niezbędne w celu dokonania zapłaty. Wręcz przeciwnie, organ ten jest zobowiązany na mocy powyższego art. 14 do dołożenia wszelkich starań, aby procedura zapłaty została zakończona w terminie 120 dni.

24 W tych okolicznościach na zadane pytanie prejudycjalne trzeba odpowiedzieć, iż dyrektywę 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się ona stosowaniu takiego przepisu krajowego, jak art. 14 dekretu nr 669/96, na mocy którego wierzyciel posiadający tytuł wykonawczy obejmujący niesporną wierzytelność wobec organu administracji publicznej o zapłatę wynagrodzenia z tytułu transakcji handlowej nie może wszcząć egzekucji przymusowej przeciwko temu organowi administracji przed upływem terminu 120 dni od doręczenia owemu organowi tytułu wykonawczego.

W przedmiocie kosztów

25 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/35/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się ona stosowaniu takiego przepisu krajowego, jak art. 14 dekretu nr 669/96 z dnia 31 grudnia 1996 r. przekształconego w ustawę, ze zmianami, na mocy ustawy nr 30 z dnia 28 lutego 1997 r., w brzmieniu wynikającym z art. 147 ustawy nr 388 z dnia 23 grudnia 2000 r., na mocy którego wierzyciel posiadający tytuł wykonawczy obejmujący niesporną wierzytelność wobec organu administracji publicznej o zapłatę wynagrodzenia z tytułu transakcji handlowej nie może wszcząć egzekucji przymusowej przeciwko temu organowi administracji przed upływem terminu 120 dni od doręczenia owemu organowi tytułu wykonawczego.

Podpisy